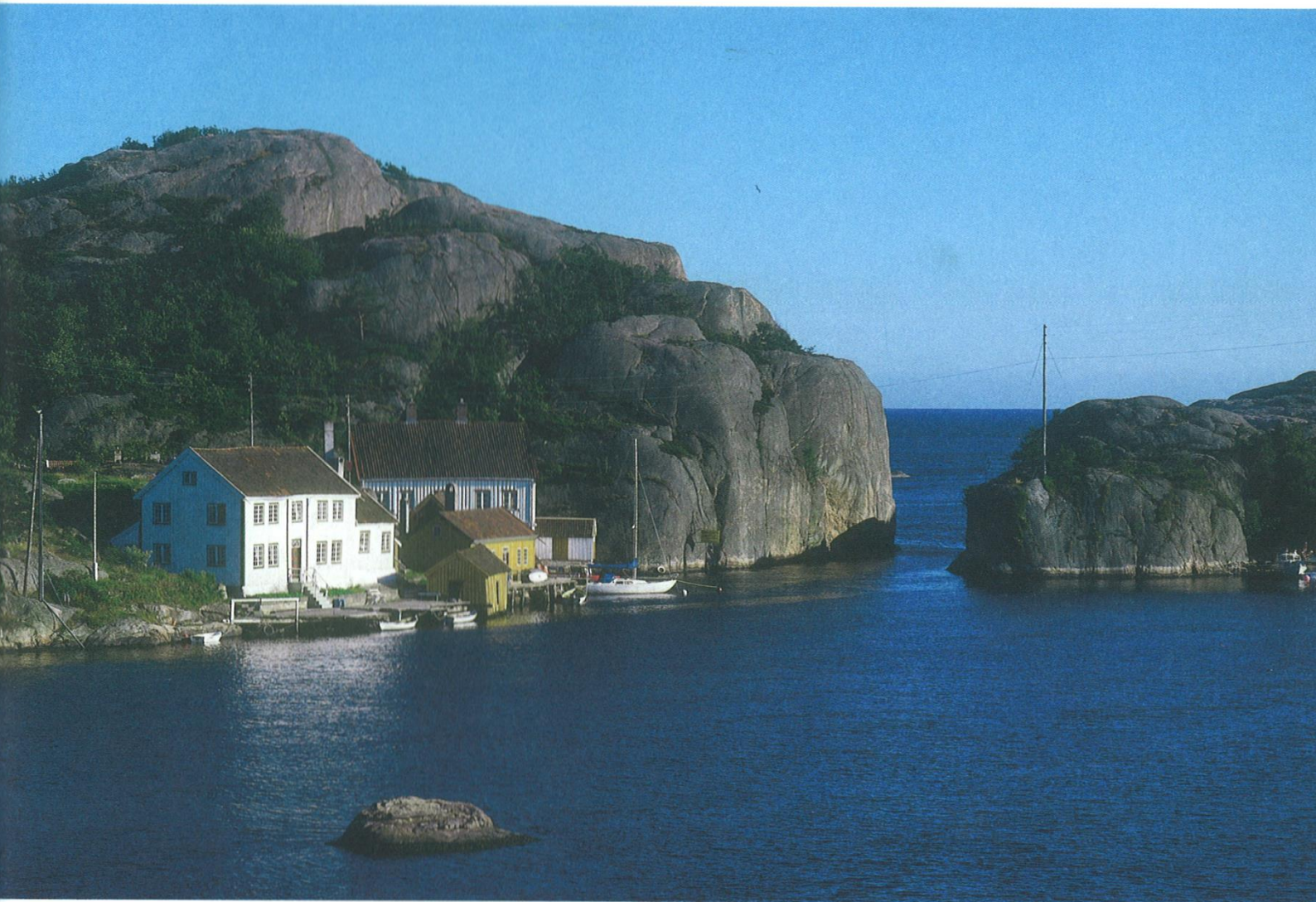

PILAR III - 31.12.2017

SØGNE OG GREIPSTAD
SPAREBANK

dyrker lokale verdier

Innhold:

1	KAPITALDEKNINGSREGLER	4
1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene	4
1.2	Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital	4
1.3	Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	5
1.4	Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon	5
1.5	Søgne og Greipstad Sparebank	6
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	6
2.1	Ansvarlig kapital	6
2.2	Kapitalkrav	8
2.3	Kombinert kapitalbufferkrav	9
2.4	Kapitalplan	10
2.5	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	10
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	11
3.1	Innledning	11
3.2	Organisering og ansvar	11
3.2.2	Generalforsamling	12
3.2.3	Styret	12
3.2.4	Adm. banksjef	13
3.2.5	Risk Manager	13
3.2.6	Avdelingsledere	13
3.2.7	Revisor	13
3.3	Risiko- og kapitalstyring	13
3.3.1	Strategisk målbilde	13
3.3.2	Risikoanalyse	14
3.3.3	Risikostrategier	14
3.3.4	Rapportering	14
3.3.5	Stresstester	15
3.3.6	Beredskapsplaner	15
3.3.7	Kapitalstyring	15
3.3.8	Oppfølging, rapportering og overvåking	15
3.3.9	Etterlevelse (Compliance)	15
3.4	Risikoområder og definisjoner	16
4	RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL	17
4.1	Kredittrisiko - Standardmetoden	17
4.1.1	Styring og kontroll	17
4.1.2	Verd Boligkreditt AS	19

4.1.3	Kredittesponering	19
4.1.4	Nedskrivninger på utlån og garantier.....	20
4.1.5	Kreditt og forringelsesrisiko	21
4.1.6	Bruk av ratingbyråer	23
4.1.7	Sikkerheter.....	23
4.1.8	Motpartsrisiko for derivater	23
4.2	Operasjonell risiko	23
4.2.1	Styring og kontroll.....	23
5	TILLEGGSKAPITAL (PILAR II).....	24
5.1	Innledning.....	24
5.2	Kreditrisiko	24
5.2.1	Styring og kontroll.....	24
5.3	Likvidetsrisiko	25
5.3.1	Styring og kontroll.....	25
5.3.2	Bankens funding og likviditet	26
5.4	Markedsrisiko	27
5.4.1	Styring og kontroll.....	27
5.4.2	Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen	27
5.4.3	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	28
5.4.4	Valutarisiko	28
5.4.5	Kredittspreadrisiko	28
5.4.6	Eiendomspriserisiko	28
5.5	Andre risikoformer.	29
5.5.1	Forsikringsrisiko:	29
5.5.2	Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser.....	29
5.5.3	Forretningsrisiko:	29
5.5.4	Strategisk risiko:.....	29
5.5.5	Omdømmerisiko:	29
5.5.6	Systemrisiko	30
5.5.7	Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging.....	30
6	OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN	30

1 KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Krav til vurdering av risiko og samlet kapitalbehov er gjennomført i norsk lovverk i finansforetaksloven § 13-6. Verdipapirhandelloven § 9-17 tydeliggjør at foretakene skal offentliggjøre informasjon om virksomheten, risikoen knyttet til foretaket og ansvarlig kapital. Utfyllende bestemmelser om offentliggjøringen er gitt i kapitalkravsforskriften del IX som gjennomfører del 8 (artikkel 431 til 451) i parlaments- og rådsforordning 575/2013 (CRR).

Formålet med pilar 3 er å bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon. Foretakene skal offentliggjøre opplysninger som gir markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll med risiko.

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapitalsituasjonen i Søgne og Greipstad Sparebank. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges.

Kapitalkravet og kapitaldekningen er uttrykt som en brøk. Telleren består av kjernekapital og tilleggskapital. Nevneren i brøken (beregningsgrunnlaget) består av eiendelene i balansen, samt forpliktelser utenom balansen, justert ut fra en risikovekting som skal gjenspeile beregnet risiko knyttet til den enkelte type eiendel eller forpliktelse. Lovhjemler for å fastsette nærmere krav om kapitaldekning følger av finansforetaksloven § 13-6 og kapitalkravsforskriften.

1.2 Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Kapitaldekningsreglene krever at ansvarlig kapital skal utgjøre minst 8 % av beregningsgrunnlaget, hvorav 4,5 % skal være ren kjernekapital. Dersom en institusjon skulle komme i brudd med minstekravene til ansvarlig kapital, gjelder reglene i banksikringsloven § 3-6. En konsekvens kan da være at banken blir satt under offentlig administrasjon.

I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital så har EUs nye forordning og direktiv for gjennomføring av Basel III i EU-området trådt i kraft med virkning fra 1. januar 2014. Reglene er nå også tatt inn i forskrift i Norge (CRR/CRD IV-forskriften). Oversikt over gjeldende kapitalbufferkrav er vist i kapittel 2.3.

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er som følger:

Type risiko:	Valgt metode:
Kredittrisiko	Standardmetode
Markedsrisiko	Standardmetode
Operasjonell risiko	Basismetode

1.3 **Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging**

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal iverksette passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for tilfredsstillende.

Proessen skal gjennomføres minimum årlig basert på vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelsen av kapitalbehovet.

Finanstilsynet foretar jevnlig vurdering av foretakenes risiko og kapitalbehov (SREP). I vurderingen legges det til grunn at foretaket skal ha kapital ut over minstekravet og bufferkrav for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet. Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.

På bakgrunn av Finanstilsynets SREP-vurderinger og foretakets eventuelle kommentarer, fastsetter Finanstilsynet et pilar 2-krav som offentliggjøres. Finanstilsynet har gjennomført SREP-vurdering høsten 2017 og fastsatt et pilar 2-krav på 2,6 % poeng for Søgne og Greipstad Sparebank.

1.4 **Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon**

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som er egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Søgne og Greipstad Sparebank inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

1.5 Søgne og Greipstad Sparebank

Søgne og Greipstad Sparebank ble etablert i 1863. Forvaltningskapitalen per 31.12.2017 er NOK 4.174 mill. kroner. Banken har over 11.000 privatkunder og en stor andel bedriftskunder. Banken har 30 ansatte og 2 kontorer med primærmarkedsområde Søgne og Songdalen. Banken har en moderat risikoprofil og 75,1 % av totale utlån er til personmarkedet. Majoriteten av utlånsvolumet er godt sikrete boliglån der over 95 % er sikret med pant i bolig.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen kan bestå av både kjernekapital og tilleggskapital. Søgne og Greipstad Sparebank har pr 31.12.2017 ikke hatt behov for å skaffe seg tilleggskapital og ansvarlig kapital består kun av kjernekapital.

Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalkravforskriftens definisjoner.

Banken har ikke krav til konsolidering pr 31.12.2017, men vil fra 1 kvartal 2018 også beregne konsolidert kapitaldekning inklusiv Verd boligkreditt AS og Brage Finans.

2.1 Ansvarlig kapital

Vedlagt vises bankens beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning. Spesifikasjon av ansvarlig kapital i henhold til Finanstilsynets retningslinjer finnes på bankens hjemmesider.

Ansvarlig kapital:	2017	2016
Sparebankens fond	398.539	398.539
Vedrørende overfinansiert pensjonsforpliktelse	-2.314	-2.314
Ren kjernekapital	418.875	396.225
Annen gokjent kjernekapital	0	0
Kjernekapital	418.875	396.225
Tilleggskapital	0	0
Ansvarlig kapital	418.875	396.225
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kreditrisiko	1.979.499	1.775.759
Operasjonell risiko	141.767	138.283
Markedsrisiko	0	0
Totalt beregningsgrunnlag	2.121.266	1.914.042
Ren kjernekapitaldekning	19,75 %	20,70 %
Kjernekapitaldekning	19,75 %	20,70 %
Kapitaldekning ansvarlig kapital	19,75 %	20,70 %

(tall i hele tusen)

2.2 Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital under Pilar I utgjør 8 % av beregningsgrunnlaget, og tabellen under viser kapitalkravet fordelt på engasjementskategoriene under kredittrisiko, samt for operasjonell risiko. Videre vises de ulike bufferkravene.

Engasjementskategorier:	Sats	2017	2016
Stater og sentralbanker		-	0
Lokale og regionale myndigheter		9	7
Institusjoner		5.269	4.769
Foretak		4.505	3.280
Massemarkedsengasjementer		2.358	2.076
Pantesikkerhet i bolig- og næringseiendom		134.001	121.448
Forfalte engasjementer		1.130	1.111
Høyrisiko-engasjementer		-	0
Obligasjoner med fortrinnsrett		1.348	1426
Egenkapitalposisjoner		6.488	4462
Øvrige engasjementer		3.252	3.482
Kapitalkrav kredittrisiko		158.360	142.061
Kapitalkrav markedsrisiko ¹⁾		0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko ²⁾		11.341	11.063
Minimum kapitalkrav under pilar 1	8,0 %	169.701	153.123
Bufferkrav:			
Bevaringsbuffer	2,5 %	53.032	47.851
Systemrisikobuffer	3,0 %	63.638	57.421
Motsyklisk buffer	2,0 %	42.425	28.711
Bankens samlede kapitalkrav pilar 1	15,5 %	328.796	220.115
Pilar 2 tillegg fastsatt den 06.12.2017	2,6 %	55.153	47.261
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2 tillegg:	18,1 %	383.949	267.376

1) Banken har ikke engasjementer som medfører rapporteringsplikt for markedsrisiko.

2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5.

2.3 Kombinert kapitalbufferkrav

Bankens kapitalkrav består av følgende deler

Kapitalbuffere i %	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav Pilar 1	4,50 %	6,00 %	8,00 %
Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Motsyklisk buffer (2 % fra 31.12.2017)	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Samlet kapitalkrav	12,00 %	13,50 %	15,50 %
Pilar 2 krav i %	2,60 %	2,60 %	2,60 %
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2	14,60 %	16,10 %	18,10 %
Bankens kapital i %	19,75 %	19,75 %	19,75 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav	7,75 %	6,25 %	4,25 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav inkl pilar 2	5,15 %	3,65 %	1,65 %

Kapitalbuffere i hele tusen	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav Pilar 1	95.457	127.276	169.701
Bevaringsbuffer	53.032	53.032	53.032
Systemrisikobuffer	63.638	63.638	63.638
Motsyklisk buffer (2 % fra 31.12.2017)	42.425	42.425	42.425
Samlet kapitalkrav	254.552	286.371	328.796
Pilar 2 krav	55.153	55.153	55.153
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2	309.705	341.524	383.949
	-	-	-
Bankens kapital	418.875	418.875	418.875
Kapitalbuffer mot kapitalkrav	164.323	132.504	90.079
Kapitalbuffer mot kapitalkrav inkl pilar 2	109.170	77.351	34.926

Det er ikke varslet ytterligere opptrapping av bufferkrav. Som det framgår av oversikten så har banken kapitalbuffere mot gjeldende kapitalkrav. Banken har for øvrig i 2018 tatt opp et ansvarlig lån på 50 millioner kroner som øker kapitalbufferen mot ansvarlig kapitalkrav tilsvarende.

2.4 Kapitalplan

Styret har i møte den 13.12.2017 vedtatt nye kapitalmål med utgangspunkt i gjeldende kapitalkrav. Det er lagt inn en administrasjonsbuffer hvor tilfredsstillelse av de nye kapitalkravene er sentralt. Kapitalplanen legger opp til at banken skal ha en kapitaldekning/ren kjernekapitaldekning på følgende nivå:

Kapitalmål	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Sum kapitalkrav pr 31.12.2017 inkl. pilar 2	14,60	16,10	18,10
Administrasjonsbuffer	1,75	0,75	0,75
Nytt kapitalmål	16,35	16,85	18,85

2.5 Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)

Det er fastsatt et minstekrav til uvektet kjernekapitaldekning på 5 % for banker i henhold til gjeldende regelverk. Uvektet kjernekapital kan betraktes som en modifisert utgave av egenkapitalandel, der også utenom balanseposter skal tas hensyn til.

Banken har følgende beregning av uvektet kjernekapital og oppfyller kommende minstekrav med god margin.

Uvektet Kjernekapitalandel	2017	2016
Engasjementsbeløp balanseposter	4.171.001	3.958.069
Engasjementsbeløp utenom balansen	133.710	157.590
Totalt engasjementsbeløp	4.304.711	4.115.659
Kjernekapital	418.875	396.225
Uvektet kjernekapitalandel	9,73 %	9,63 %

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Søgne og Greipstad Sparebank har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være moderat. Det er et mål å ha minimum BBB+ ratingindikasjon fra DNB Markets for å sikre god tilgang på innlån fra kunder og kapitalmarkedene.

Ved utarbeidelse av styringsdokumenter er det tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank tar utgangspunkt i overordnet strategiplan hvor ønsket risikonivå er angitt. Bankens hovedstrategi er til årlig rullering i sammenheng med bankens øvrige planprosess, og har en større og grundigere gjennomgang hvert tredje år. Det er videre utarbeidet delstrategier for de viktigste risikoområdene i banken. Strategidokumentene blir revidert og fremlagt for styret til beslutning årlig i henhold til styrets årsplan.

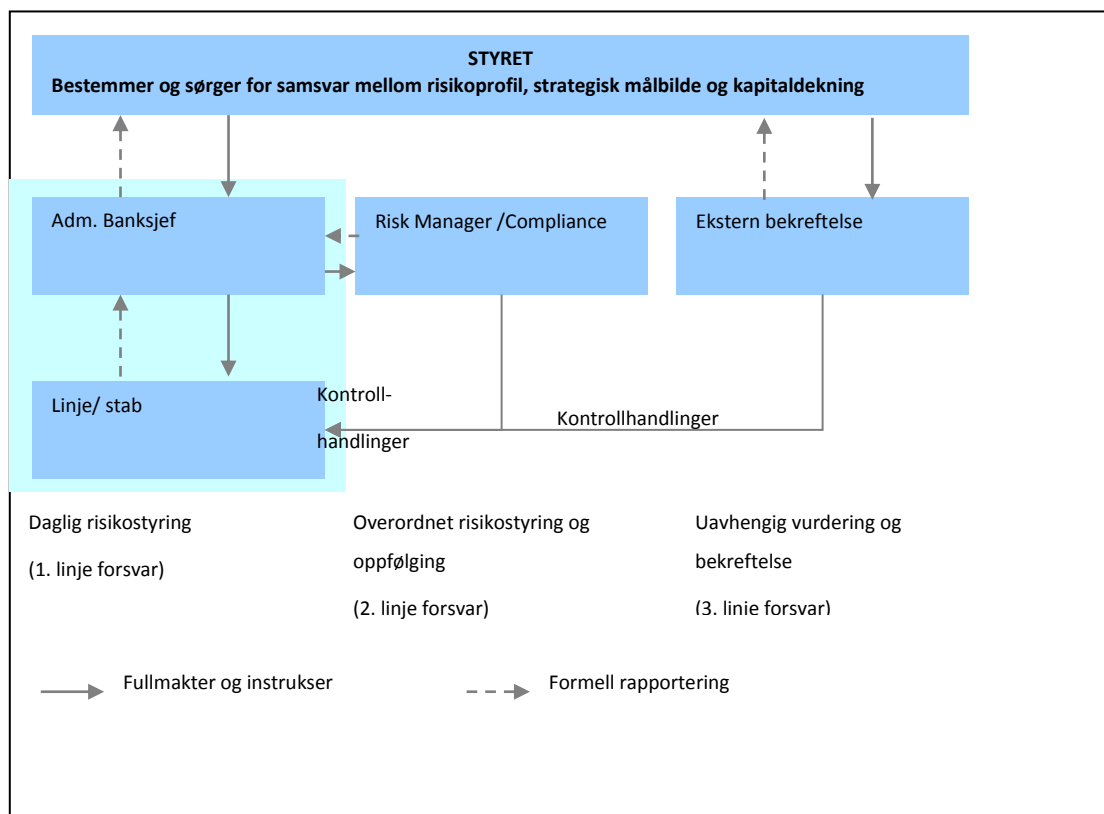
Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten, som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

I forbindelse med risikostyring og internkontrollprosessen vurderes alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvisse seg om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

3.2 Organisering og ansvar

Ansaret og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet som vist i nedenforstående oversikt. Risikostyringsfunksjonen er uavhengig av forretningsenhetene, og rapporterer direkte til administrerende banksjef.

3.2.1.1 Oversikt: Risikostyring struktur

3.2.2 Generalforsamling

Generalforsamlingen skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens vedtak. Herunder innstiller og velger generalforsamlingen medlemmer til styret og godkjenner bankens årsberetning og årsregnskap fremlagt av styret.

3.2.3 Styret

Bankens styre har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede rammer, gir fullmakter og sørger for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

3.2.4 Adm. banksjef

Adm. banksjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

3.2.5 Risk Manager

Risk Manager har på overordnet nivå ansvar for styring, analyse, rapportering og kontroll av bankens risiko- og kapitalstyring, samt compliance.

3.2.6 Avdelingsledere

Bankens ledere har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. Avdelingslederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen i den enkelte avdeling. Bekreftelsene danner grunnlag for bankens totale internkontrollrapport og er også et grunnlag for aktuelle forbedringstiltak.

3.2.7 Revisor

Søgne og Greipstad Sparebank har vedtatt å ikke ha intern revisjon. Bankens eksterne revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapitalsituasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens internkontroll.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

3.3.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen tar utgangspunkt i strategiske mål i bankens strategiplan, samt styringsmål i bankens øvrige strategidokumenter.

3.3.2 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap. Primært vil dette gjelde kredittrisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Ved den årlige ICAAP-prosessen (pilar II) gjennomfører ledelse og styret en vurdering av risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank. Gjennom prosessen kvantifiseres, om mulig, forventet tap / økte kostnader knyttet til de enkelte risikoområder banken er utsatt for.

3.3.3 Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene revideres årlig og følger følgende prosess:

Bankens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) tallfester bankens beregnede risikojusterte kapitalbehov for de forskjellige risikoområdene. Det er utarbeidet prinsipper og retningslinjer for bankens gjennomføring av ICAAP.

3.3.4 Rapportering

Risiko- og kapitalstyringen blir fulgt opp gjennom faste rapporter til styret, samt bankens ICAAP. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoer og bankens samlede risiko. Det foreligger en styrings- og rapporteringssyklus som bidrar til at styre og ledelse får løpende informasjon om status og utvikling.

3.3.5 Stresstester

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked. Beregningene skal ta utgangspunkt i en stressperiode på 3 år.

3.3.6 Beredskapsplaner

Bankens kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre banken større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på bankens kapital og likviditet. Banken har på bakgrunn av risikostrategiene nedfelt beredskapsplaner på viktige områder.

3.3.7 Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre bankens soliditet over tid. Dette gjøres ved å fremskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år frem i tid, og der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre få et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet fremover. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset nåværende og fremtidige risikoprofil og strategi. Kapitalplanen er en integrert del av bankens ICAAP og budsjett.

3.3.8 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og dermed påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret. Bankens risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Kontroll av den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av Risk Manager og følges opp gjennom periodiske rapporter til ledergruppe og styre.

3.3.9 Etterlevelse (Compliance)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser og rutiner for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter og rundskriv. Dette gjøres ved blant annet følgende tiltak:

- Kommunisere en tydelig etisk standard og verdigrunnlag.

- Sikre at nye lover og bestemmelser implementeres i organisasjonen.
- Sørge for nødvendig rapportering av etterlevelsen til ledergruppe og styre.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutviklingen følges opp gjennom periodisk rapportering til styret.

3.4 Risikoområder og definisjoner

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Kredittrisiko kan defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisiko kan defineres som risikoen for at en ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.
Markedsrisiko	Markedsrisiko kan defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.
Operasjonell risiko	Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntekstsvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.
Omdømmerisiko	Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.
Strategisk risiko	Strategisk risiko kan defineres som risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsninger.

Disse områdene er nærmere gjennomgått i neste kapittel.

4 RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL

4.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

4.1.1 Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom følgende styringsdokumenter:

- Kreditstrategi
- Kreditthåndbok med kredittpolicy
- Bevilgningsfullmakter
- Etske retningslinjer og habilitetsregler.

Kreditstrategien fastsettes av styre, og beskriver bankens risikovillighet samt. mål for kredittkvalitet, konsentrasjonsrisiko og vekst. Kreditstrategien skal reflektere et langsiktig perspektiv ved at det tas hensyn til sykliske aspekter. Dette dokumentet er basert på bankens strategiplan og revurderes årlig.

Bankens kreditthåndbok beskriver kredittprosessen, med retningslinjer for kredittgivning, kredittendring og kredittoppfølging. Dokumentet inneholder også retningslinjer for tap/mislighold og retningslinjer for depotkontroller.

Bankens bevilgningsregler fastsetter prinsippene for kredittbeslutninger og tildeling av kredittfullmakter, og beskriver beslutningsstrukturen. Alle bevilgningsrammer er personlige. Administrerende banksjef behandler større kredittsaker etter behandling i tilknyttede rådgivende organer, henholdsvis kredittutvalg bedrift (KUB) og kredittutvalg privat (KUP). Bevilgningsrammene er differensiert etter kredittrisiko (risikoklasser) og stillingsnivå.

Etske retningslinjer og habilitetsregler fastsetter retningslinjer og regler for hvordan medarbeidere i organisasjonen skal opptre i ulike situasjoner.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er ledernes ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har og utvikler sin kredittkompetanse.

Søgne og Greipstad Sparebank opererer med scoringssystem levert av SSF (Sparebanken Sør med samarbeidsbanker) i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i til sammen 11 klasser som kan grupperes i følgende hovedgrupper; lav, middels og høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses. Banken har vedtatt at største engasjement i gruppe ikke skal overstige 22 % av ansvarlig kapital, mens loven tillater inntil 25 %. Ved årsskiftet hadde banken en totaleksponering av store engasjement på 43 % av ansvarlig kapital, mot et måltall på inntil 90 %.

I tillegg styres kredittrisiko gjennom blant annet følgende rapportering i styringsmåltallsrapport og risikorapport:

- Begrenset vekstmål på PM/BM,
- Begrenset nivå av andel BM, og næringer.
- Måltall mislighold over 90 dager
- Måltall tap i % av utlån,
- Måltall største enkeltkunde og grupper av kunder
- Volumutvikling lån inkl. Verd boligkreditt
- Volumutvikling risikoklasser (Lav, middels, høy) for PM, BM og Verd boligkreditt
- Utlånskonsentrasjon geografifordelt
- Utlånskonsentrasjon næringsfordelt
- Utvikling av underdekning og overtrekk/restanse
- Rapportering i henhold til retningslinjer for forsvarlig boligfinansiering og forbruksfinansiering

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer. Styret mottar kvartalsvis analyse og oversikt over beholdningen og alle nykjøp.

4.1.2 Verd Boligkreditt AS

Banken har, sammen med 8 andre sparebanker, etablert boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS hvorav banken har en eierandel på 7,2 %. Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Banken har pr 31.12.2017 en portefølje på 636 Mill. kroner overført til Verd Boligkreditt, noe som er en økning på 54 Mill. kroner i løpet av året. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

4.1.3 Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning.

4.1.3.1 Engasjement fordelt på risikotype:

Pr 31.12.2017	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.590.485	46.342	246.720	2.883.547	75 %
Middels Risiko (E-G)	695.775	21.399	18.684	735.858	19 %
Høy Risiko (H-K)	212.205	10.734	1.849	224.788	6 %
SUM	3.498.465	78.475	267.253	3.844.193	100 %

Pr 31.12.2016	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.404.663	53.437	248.843	2.706.943	73 %
Middels Risiko (E-G)	731.017	26.270	61.449	818.736	22 %
Høy Risiko (H-K)	177.105	13.129	1.881	192.115	5 %
SUM	3.312.785	92.836	312.173	3.717.794	100 %

4.1.3.2 Engasjement fordelt på geografiske områder

Utlån	2017		2016	
Søgne og Songdalen	2.715.023	78 %	2.503.872	76 %
Nabokommuner	532.954	15 %	551.283	17 %
Øvrige	250.488	7 %	257.630	8 %
SUM	3.498.465	100 %	3.312.785	100 %

Garantier	2017		2016	
Søgne og Songdalen	72.968	93 %	87.820	95 %
Nabokommuner	4.092	5 %	4.412	5 %
Øvrige	1.416	2 %	604	1 %
SUM	78.476	100 %	92.836	100 %

4.1.3.3 Engasjement fordelt på bransjer:

Bransjer:	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering	
	2017	Gj snitt	2017	Gj snitt	2017	Gj snitt
Primærnæring	76.462	61.660	3.417	3.420	6.279	8.509
Industri og bergverk	24.622	18.718	0	0	2.208	2.049
Utvikling av byggeprosjekter	157.153	165.413	18.491	21.467	1.146	3.035
Bygge- og anleggsvirksomhet	134.256	120.314	4.173	4.952	33.118	44.711
Handel transport overnatting	55.377	49.753	5.891	5.803	18.280	20.664
Eiendomsdrift	313.812	296.697	5.373	8.885	3.666	3.600
Tjenesteytende virksomhet	109.055	113.151	541	608	8.568	7.504
Sum næring	870.737	825.705	37.886	45.134	73.265	90.070
Personmarked	2.627.727	2.579.920	40.590	40.522	193.988	199.643
Sum engasjement	3.498.464	3.405.625	78.476	85.656	267.253	289.713

*Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp + utgående beløp delt på to.

4.1.3.4 Gjenstående løpetid for engasjementene:

	Uten	Under	3-12	1-5	Over	Totalt
Engasjementstype:	forfall	3 mnd	mnd	år	5 år	
Utlån til kunder		53.081	87.217	799.688	2.558.479	3.498.465
Garantier	0	15.262	41.059	6.220	15.934	78.475
Ubenyttet bevilgning	0	0	0	267.253	0	267.253
Totalengasjement	0	68.343	128.276	1.073.161	2.574.413	3.844.193

4.1.4 Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder er vurdert til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, vurderes som ubetydelige og inntektsføres direkte. Alle engasjementer blir fulgt opp ved fortløpende og ved gjennomgang av restanselister og overtrekks lister. Tapsutsatte engasjement og misligholdte lån vurderes fortløpende og minimum kvartalsvis.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtakelse av sikkerheter.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Av objektive bevis for verdifall benyttes andel høyrisikokunder PM og BM og andel misligholdte lån. Grunnavsetning for gruppenedskrivningene vurderes ut fra makroøkonomiske forhold og lokale forhold. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

4.1.5 Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

4.1.5.1 *Misligholdte engasjement og øvrige tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:*

Bransjer:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte	Spes . nedskr
Primærnæring	0	0	0
Industri og bergverk	0	0	0
Utvikling av byggeprosjekter	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	1	0	0
Handel, transort, overnatting	0	0	0
Eiendomsdrift	12.729	0	2.106
Tjenesteytende virksomhet	27	0	0
Sum næring	12.757	0	2.106
Personmarked	722	245	936
Sum engasjement	13.479	245	3.042

4.1.5.2 *Misligholdte og tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område*

Geografisk område:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte
Søgne og Songdalen m/nabokommuner	13.479	245
Øvrige kommuner	-	0
SUM	13.479	245

4.1.5.3 *Utviklingen i individuelle nedskrivninger:*

Individuelle nedskrivninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	3.012	0	3.012
- Konstaterte tap i perioden	-32	0	-32
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-85	0	-85
+ Økning i nedskrivning på engasjementer	0		0
hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	0	0	0
+ Nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere ikke er foretatt ind. nedskrivninger	192	0	192
+ Periodens endring i amortiseringer	-45	0	-45
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	3.042	0	3.042

4.1.5.4 *Utviklingen i gruppenedskrivninger:*

Guppenedskrivninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Gruppenedskrivninger 01.01.	6.100	0	6.100
+/- Periodens endring i gruppenedskrivninger	900	0	900
Sum gruppenedskrivninger 31.12.	7.000	0	7.000

4.1.5.5 *Resultatførte tap i regnskapet:*

Netto resultatførte tap:	Utlån	Garantier	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	107	0	107
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	900	0	900
+ Konstaterte tap på engasjementer som tidligere er nedskrevet	32	0	32
+ Konstaterte tap på engasjementer som tidligere ikke er nedskrevet	35	0	35
+ Endring amortisering m.v.	105	0	105
- Inngått på tidligere konstaterte tap	-50	0	-50
Sum tap på utlån og garantier	1129	0	1129

4.1.6 Bruk av ratingbyråer

Søgne og Greipstad Sparebank anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

4.1.7 Sikkerheter

Ved fastsettelse av kapitalkravet benyttes pant i bolig og fritidsbolig, der forsvarlig verdigrunnlag fastsettes ut fra sikkerhetens markedsverdi.

Av bankens brutto utlån på 3.488 mill. kr har 3.049 mill. kr pant i bolig og 2.718 mill. kr tilfredsstiller gjeldende regelverk med vekting 35 % (boligverdi innenfor 80 % eller fritidsbolig innenfor 60 %).

4.1.8 Motpartsrisiko for derivater

Andelen fastrentelån på 101,5 mill. med opprinnelig løpetid på inntil 5 år er delvis sikret med rentebytteavtaler til flytende rente inngått med DNB Markets. Gjenstående vektet gjennomsnittlig løpetid er 2,9 år.

4.2 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

4.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter;

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styre fastsetter retningslinjer gjennom strategidokumentet «Strategi for operasjonell risiko». Dokumentet revideres årlig.

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid i henhold til internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens

årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko, og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om status på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Det er etablert rutiner for registrering av operasjonelle rap. I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

5 TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning

Søgne og Greipstad Sparebank følger Finanstilsynets retningslinjer i rundskriv 12/2016 ved beregning av tilleggskapital etter Pilar 2.

5.2 Kredittrisiko

5.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 4.1.1.

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapir-beholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet. Under dette punktet vurderes kapitalbehovet ut fra et verdifall på eiendommer på 30 %.

Kapitalbehov beregnes ut fra finanstilsynets rundskriv etter følgende elementer:

- Risiko for avvikende høy utlånsvekst
- Risiko for avvikende høy risiko i bedriftsporteføljen
- Konsentrasjonsrisiko
 - Konsentrasjon mot enkeltkunder bedriftsmarked
 - Konsentrasjon på næring
 - Bedriftsmarkedseksponering utenfor foretakets geografiske kjerneområde

Det utføres stressscenarioer der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

5.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

5.3.1 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i bankens likviditetsstrategi med beredskapsplaner. Dokumentet fastsettes av styret, og beskriver bankens mål og rammer for likviditetsvirksomheten. Dokumentet er basert på bankens strategiplan og revurderes årlig.

Strategien setter rammer for likviditetsrisiko gjennom mål for innskuddsdekning, likviditetsindikator, LCR (Liquidity Coverage Ratio), NSFR (Net stable funding ratio), netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, andel overførte lån til Verd boligkreditt, størrelse på udisponerte trekkrettigheter og strukturell likviditet.

Likviditetsrisiko styres etter overstående og andre parametere, hvor LCR, NSFR og innskuddsdekning er blant de vesentligste. Søgne og Greipstad Sparebank skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom kundeinnskudd og bankens egenkapital. Det søkes å oppnå en innskuddsstruktur med mange mindre innskudd for ikke å gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger meget stor vekt på at likviditetsrisikoen skal være lav.

5.3.2 Bankens funding og likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekninger, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2017 på 83,1 %. Banken har ubenyttede trekkrettigheter på 80 mill. kroner i DNB.

Banken har følgende gjeld og forfallstruktur til kredittinstitusjoner, Kredittforeningen for Sparebanker (KFS) og obligasjoner:

5.3.2.1 *Forfallsstruktur på banken innlån*

Forfallsstruktur	2018	2019	2020	2021	Totalt
KFS	50	0	50	50	150
Obligasjonslån	150	250	150	50	600
Gjeld til kredittinstitusjoner	40	31	0	0	71
Sum	240	281	200	100	821

Banken har i 2017 overført lån og kreditter til Verd Boligkreditt AS. Samlet portefølje ved nyttår var på 636 mill. kroner mot 582 mill. kroner forrige år. Økt overføring av portefølje vil kunne gi banken ytterligere likviditet. Som en likviditetsbuffer så har banken til enhver tid en portefølje av lån klar til overføring til Verd Boligkreditt.

Det er fastsatt likviditetskrav (LCR-beregning) i forskrift og banken vil løpende justere sin likviditets-portefølje for å tilfredsstille gjeldende LCR krav. Minstekrav i f.o.m 31.12.2017 er 100 %. Bankens LCR er følgende pr 31.12.

5.3.2.2 *LCR utvikling*

Kortsiktig likviditetsrisiko	2017	2016	2015	2014
LCR	129	99	68	66

Banken har en målsetting om en LCR på over 110 % f.o.m 31.12.2017.

Det utføres stresstester kvartalsvis der banken beregner overlevelsessevne/strukturell likviditet i bankens styringsmål. Banken anser også løpende beregning og rapportering av LCR og NSFR som stresstester av bankens likviditet.

Kapitalbehovet er fastsatt ut fra en stress-situasjon der bankens fundingkostnader som forfaller innen 12 mnd. økes med 1 %, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov. Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

5.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

5.4.1 Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i vedtatte rammer i bankens markedsrisikostrategi vedtatt av styrer. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen svært begrenset, med bakgrunn i følgende momenter:

- Bankens har i hovedsak innskudd og utlån med flytende rente.
- Bankens transaksjoner og beholdning av utenlandsk valuta er ubetydelig.
- Bankens eksponering i aksjemarkedet er lav.

5.4.2 Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler eller som anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes som portefølje etter laveste verdiprinsipp. Anleggsmidlene nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbigående. Banken har følgende aksjer og andeler pr 31.12.2017:

Aksjer og andeler pr 31.12:	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje	14.505	14.407	21.055
Anleggsporetefølje	67.814	66.571	75.992
SUM aksjer og andeler	82.319	80.978	97.047
Netto realiserde gevinst / (tap)		1.685	
Netto urealiserde gevinst / (tap)		16.069	

For kursrisiko knyttet til verdipapirer er det etablert overordnede rammer knyttet til samlet eksponering samt rammer for omløpsporteføljen.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens beholdning (ikke strategiske/anleggsaksjer) på 45 % av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.4.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Banken tar på seg renterisiko gjennom ordinære bankaktiviteter (innlån og utlån) og gjennom aktivt å ta markedsposisjoner. I tillegg har banken beholdninger av obligasjoner hovedsakelig for å oppfylle bankens likviditetskrav. I rentestyringen er banken bevisst at ulike løpetider kan utvikle seg ulikt. Bankens innlån i obligasjonsmarkedet er obligasjonsinnlån med løpende rente. Renterisikoen knyttet til bankens fastrenteutlån til kunder er redusert ved at det er inngått rentebytteavtaler.

Banken har vedtatt rammer for den totale renterisikoen samt rammer for bankens obligasjonsportefølje.

Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallell-forskyvninger over hele rentekurven, tilleggskapital avsettes i forhold til denne beregningen.

5.4.4 Valutarisiko

Bankens valutabeholdning er kun knyttet til kunders reisevaluta, og beholdningen er dermed lav.

Banken avsetter dermed ikke kapital for denne type valutabeholdning.

5.4.5 Kredittspreadrisiko

Banken er utsatt for kredittspreadrisiko. Dette er risikoen for tap som følge av endringer i kredittspreader på rentebærende verdipapirer på bankens balanse. Bankens metode for overvåking av denne risikoen er basert på modell utviklet av Finanstilsynet, og estimerer endring i verdi på rentepapirer, hensyntatt rating og løpetid. For en nærmere beskrivelse av metoden, se Finanstilsynets «Modul for markedsrisiko».

Bankens tilleggskapital for kredittspreadrisiko er beregnet ut fra Finanstilsynets tabell for spreadutganger ut fra definerte risikoklasser på obligasjonene.

5.4.6 Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen kan defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper (ofte er

eiendomsmassen skilt ut i egne datterselskaper). Eiendomspris risiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens eiendomsportefølje på 30 % av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.5 Andre risikoformer.

Banken er eksponert mot andre vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

5.5.1 Forsikringsrisiko:

Forsikringsrisiko kan defineres som risiko for svingninger i inntjening og resultater som følge av feilprising og uforutsette driftskostnader.

5.5.2 Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser for ytelsespensjon kan være vesentlig høyere enn det som er innbetalt på pensjonsordningen.

5.5.3 Forretningsrisiko:

Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntekstsvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundedadferd.

5.5.4 Strategisk risiko:

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte langsiktige strategiske avgjørelser, endringer i lover og regler, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

5.5.5 Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

5.5.6 Systemrisiko

Systemrisiko er risiko for at en ustabil finansiell situasjon blir så omfattende at det fører til en systemsvekkelse hvor økonomisk vekst og velferd blir alvorlig skadelidende.

5.5.7 Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging

Ved vurdering av overdreven gjeldsoppbygging vil uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) benyttes som en indikator.

6 OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del av bankens arbeid med internkontrollen. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlag for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Bankens resultater vist at den er konkurransedyktig og har evne til lønnsomhet. Gjennomført kundeundersøkelse viser en høy kundetilfredshet og banken får positive tilbakemeldinger fra kundene generelt. Dette gir en trygghet for at banken evner å betjene kundene på et tilfredsstillende servicenivå.

Gjennom bankens ICAAP-prosess har banken beregnet et pilar 2 tillegg på 2 %, noe som er lavere enn forrige års Srep-vedtak fra Finanstilsynet på 2,6 %. Finanstilsynets pilar 2 tillegg er imidlertid gjeldende i ca 3 år frem til ny Srep foreligger. Bankens får dermed følgende overdekning i henhold til Pilar 1 og Pilar 2-t tillegg på 2,6 %.

Søgne og Greipstad Sparebank har en overdekning av ren kjernekapital på 109 millioner pr 31.12.2017 inkl. beregnet pilar 2 tillegg.

Bankens har en målsetting om en ren kjernekapitaldekning på 16,35 %, kjernekapitaldekning på 16,85% og ansvarlig kapitaldekning på 18,85 % f.o.m 31.12.2017.

Søgne og Greipstad Sparebank har ved nyttår en kjernekapitaldekning og ansvarlig kapitaldekning på 19,75 % og oppfyller dermed interne og eksterne kapitalkrav. Første kvartal 2018 vil banken beregne konsolidert kapitaldekning med Verd boligkreditt og Brage finans, noe som vil trekke konsolidert kapitaldekning noe ned. For å ta høyde for konsolidering og fremtidig vekst har banken har tatt opp et ansvarlig lån i 2018 på 50 millioner. Ansvarlig kapital er dermed ytterligere styrket.